ÇINARALTI

Sayı : 73

Kuruş 15

MİLLİYET DERGİSİ

AYLIK FİKİR VE SANAT MECMUASI

BU SAYIDAKİLER:

Ahmet Emin Yalmanın hakkı var, fakat.. ... Orhan Seyfi Orhon

İçimin iç yüzü ... Dr. M. Hakkı Akansel

Sahilden Üsküdara ... Barkın

Beyin kuşlar (şiir) ... Dündar Akünal

Ana boylu (şiir) ... Zafer Arıkbağ

Macaristanda Türklerden bir kaç hâtıra ... R. Yalgın

Dedikodu ... ***

Zevkimizi düşürmek için ... O. S. O.

Seçme sözler ... E. A.

Gök Bayrak ... Enver Behnan Şapolyo

Gözlerin (şiir) ... Fuat Hulûsi Demirelli

Yeni Yılımız (şiir) ... Hazım Murad

Çocuk Adam (millî roman) ... Orhan Seyfi Orhon

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

ACELE SATILIK EV

Bütün masrafları alıcıya ait olmak üzere maktuan bin liraya. Adres: Vefa, Hacıkadın mahallesi, Medrese sokağı, 13 No. Her gün görülebilir.

Almak istiyenler aşağıdaki adrese mektupla müracaat etsinler:

Bayan Nazlı Zorluhan
Ortaokul öğretmeni İsmet Kün annesi
Bilecik

Genç kadınlar!..

Çok sevdiğiniz *DİŞİKUŞ* serisinden

İkinci kitab da çıktı: İsmi

Sizin için ne diyorlar?

Sevilip sevilmediğinizi nasıl anlıyabilirsiniz? Kendinizi Nasıl Sevdirebilirsiniz?) Bundan evvel çıkan ve Kocanızı Nasıl Muhafaza edebileceğinizi izah eden DİŞİKUŞ isimli kitabı da her halde okumalısınız. Her ikisini de beğenip istifade edeceğiniz muhakkaktır. Kitapçılardan arayınız. Fi. 50 şer kr.

misafir gelince

SODALI LİKÖR
İKRAM EDİNİZ

Türkiye Cümhuriyeti
Ziraat Banka

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermay
100,000,000 Türk lirası. Şube
ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevi ba
muameleleri.

Para biriktirenlere 28,800
ikramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbaralı ve
barsız tasarruf hesaplarında en az
lirası bulunanlara senede 4 defa ç
lecek kur'a ile aşağıdaki plâna g
ikramiyeler dağıtılacaktır.

4	adet	1,000	liralık	4,000	lira	100 adet 50 liralık 5,0
4	»	500	»	2,000	»	120 » 40 » 4,8
4	»	250	»	1,000	»	
40	»	100	»	4,000	»	160 » 20 » 3,2

DİKKAT: Hesaplarındaki para
sene içinde 50 liradan aşağı düş
yenlere ikramiye çıktığı takdirde
20 fazlasile verilecektir

Kuralar senede 4 defa 11 Eyl
11 Birinciteşrin, 11 Mart ve 1
Haziran tarihinde çekilecektir

ADEMİ İKTİDAR VE BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

FORTOBİN

S. ve İ. MUAVENET VEKÂLETİNİN RUHSATINI HAİZDİR
HER ECZANEDE BULUNUR. POSTA KUTUSU 228
REÇETE İLE SATILIR

Millî Piyango
Hem sizin için, hem memleket için, çifte kazançtır!

Basıldığı yer:
Cumhuriyet Matbaası — İstanbul
Sahibi ve Neşriyat Müdürü:
Orhan Seyfi ORHON

DEVA

KAŞELERİ

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma
ve bütün ağrıları derhal keser

Sıhhiye Vekâletinin ruhsatını haizdir. İCABINDA GÜNDE 3 KAŞE ALINABİLİR

DOĞAN SİGORTA ANONİM ŞİRKETİ

En süratli, en garantili ve en müsait teminatı veren Türk Sigortası

Merkezi:
İstanbul Bahçekapı, Taşhan kat: 3

Telgraf:
DOĞANTAŞ-İstanbul

Telefon: 24263/2

Konuşmalar

Bay Ali Irmak:

— Şiir yazmakla uğraşıp derslerinizi ihmal etmeniz asla doğru değildir. Şunu, iyice biliniz ki güzel şiir ancak yüksek bir kültürle yazılır. Şimdilik yapacağınız şey, şiiri bir tarafa bırakıp bilginizi arttırmıya çalışmaktır. Yoksa hem kötü bir şair, hem de bilgisiz bir genç olarak kalırsınız.

o

Bay Tacettin Şştürk:

— Babanıza ve ananıza yazdığınız şiirlerde âşıklıktan bahsediyorsunuz. Bu aşk şiire mevzu olan aşk değildir. İlk gençlik çağının pek çabuk geçen buhranıdır. Bundan bir sanat eseri çıkmaz. Bir gün gelir bu çocukluğunuzun hâtırasını gülerek, hattâ biraz da utanarak anarsınız. O zaman belki bundan bir çocukluk hâtırası çıkarabilirsiniz.

o

Bay Seyit Güleç:

— Benzeyişten ne kastettiğinizi anlıyamadık. Şiirinizin en düzgün tarafı şu beyit:

Çok nazlı bir kadındı, melekti sanki huyu,
Benzemezdi kimseye, üfler içerdi suyu!

Bu mizahî bir manzume mi? Fakat öbür tarafları hiç öyle görünmüyor! (Aşk için) adlı manzumenizde henüz takarrür etmemiş, olgunlaşmamış bir şey var. Kendinizi aramak devrindesiniz!

o

Bay Ali Rıza Öksüz:

— (Kıskanç) manzumesi doğrudan doğruya Faruk Nafiz Çamlıbelin tesiri altında. Hattâ:

Seni nazarlarımdan çeken nazar kör olsun

mısraı, Faruk Nafiz Çamlıbelin:

Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun.

mısraının çok daha bozuk bir şekilde tekrarı. Edebî kıraatinizi çoğaltın. Ondan sonra şahsiyetinizi bulur, başkasını tekrar etmiyen şiirler yazarsınız!

Bay D. H. Nurkaya:

— Tahmin edebilirsiniz ki, okuyu mızın yazılarına mektupla cevap verr zım gelse bütün meşguliyetimizi ye işe bağlasak bile yine yetişemeyiz. Bizi zur görün. Bu sütuna fikirlerimizi samimiyetle yazdığımız için bunu başı nın görmesinde mahzur yoktur.

o

Bay Hazım Murat:

— Şiirlerinizi zevkle okuduk. H güzel, çok güzel yerler var. Yalnız biraz titiz, biraz daha itinalı olsanız... Ufak tashihlerile bu şiirleri kusursuz bir hale mak mümkündür. Müsaadenizle biz, ehemmiyetsiz noktaya dokunduk. Bize nız ve itinanızı eksiltmeyin!

o

Bay Dr. Sırrı Alıçlı:

— Samimiyetinize inandığımız için, cenmiyeceğinizi düşünerek açık söylü Bu seferki mektubunuz bizi meyus etti mek ki haksız bir gürültü ne şekilde olsun bir tesir yapabiliyor. Hattâ sizin samimî, münevver ve tarafsız dostlar de! Aziz dostum, bu işte bizim hiç, suçumuz yok. Zannediyorsunuz dâ Hayır, bu hakkımızı da, sizin düşünc sebeplerle, terkettik. Müşteki biz değ Bundan son derece müteessifiz. Teess asla şahsî bir endişeden mütevellit d Çünkü böyle bir şey bahis mevzuu Bunun harice karşı manzarası bizi mü ediyor. Bunun bir tecavüz vesilesi olacağ muztaribiz. Netekim oldu da, oluyor da, cak da... Fakat, ne yapabiliriz? Böylelik bile bunu, uzaktan karşılıklı bir n şeklinde görüyorsunuz. Hiç bir teşebbüse mediğimiz, bütün haklarımızı terke halde yine böyle olmaktan kurtulan Ne yapalım, bu mihneti de bağrımıza cağız.

ORHAN SEYFİ ORHON

Dün, Bugün, Yarın

Çıktı!

Fiatı 50 Kuruş

Mevcudu tükenmek üzeredir. Almak istiyenlere acele etmelerini tavsiye ederiz.

Umumi satış yeri: İstanbul, Ankara caddesi, Çınaraltı idarehanesi No. 47

NEJDET SANÇAR

Tarihte Türk savaşları

Türkçe kaynaklara başvurularak tarihteki bütün Türk - İtalyan savaşlarını mufassal bir şekilde anlatan bu değerli eser (Çınaraltı) idarehanesinde satılmaktadır.

Fiatı 15 Kuruş

Dr. MUSTAFA HAKKI AKANSEL

Japon mucizesi

Japonyanın asrî bir devlet oluşundaki mucize sayılan kalkınmasını en y tetkiklere dayanarak gösteren ve bizim hayatımız için çok ehemmiyetli nekler ve misâller bulan bu çok kıymetli ilmî, içtimaî, edebî ve ahlâkî

(Çınaraltı yayını) nın 2 nci kitabı olarak

Bu pazartesi çıkıyor!

Fiyatı 50 kuruş

Umumi satış yeri: İstanbul, Ankara caddesi (Çınaraltı) idarehanesi. No. 47

ÇINARALTI

Dilde, fikirde, işde birlik

Sayı: 73 | İdare Evi : İstanbul, Ankara caddesi, Çınaraltı Yayınevi. No. 47 | Telefon : 22129

Cumartesi 13 Şubat 1943 | TÜRKÇÜ FİKİR ve SANAT MECMUASI | Fiatı: 15 Krs. | Cilt : 3

Ahmet Emin Yalmanın hakkı var, fakat...

Yazan : **Orhan Seyfi ORHON**

Uzun zaman kapalı kaldıktan sonra çıkmaya başlayan Vatan gazetesinde Ahmet Emin Yalman heyecanlı bir başmakale ile kendisini okuyucularına hatırlattı. Sık sık tehlikeli mevzular üzerinde dolaşmayı seven muharrir, bu sefer de Türkçülüğe parmağını dokundurdu. Türkün tarifini yapıyor.

— Türk, Türklüğe faydalı olandır!

Evet, doğrudur, fakat hepsi bu kadar değil!

Ahmet Emin Yalman devam ediyor:

«— Ben Türküm» deyip bunu fiilen ispat ettiği halde kendisine: «Sen Türk değilsin, aslın şudur, budur.» diyen adamı Türk sayamayız!

Evet, doğrudur, fakat hepsi bu kadar değil!

Nihayet, şu sözleri de bunlara ilâve ediyor:

— Çünkü böyle iddiaların neticesi kendi menfaati, kini, taassubu namına Türklük camiasını inhilâl ettirmekten ibarettir..

Evet, bu da doğrudur, fakat yine hepsi bu kadar değil!

Ahmet Emin Yalman, pek âlâ bilir ki bir adam, nasıl ben İngilizim veya Almanım, demekle İngiliz veya Alman olamazsa Türküm demekle de Türk olamaz. Kanunun emrettiği vazifeleri ödemek te kâfi gelmez. Türk olmıyan bir yabancı da, Türk tâbiiyetine girebilir, hattâ iyi bir Türk vatandaşı olabilir, fakat Türk olmak, biraz başka şeydir. Bunun için, Türk harsini benimsemek, Türk tarihini kendi tarihi saymak, Türk mukaddesatını kendi mukaddesatından ayırmamak.. Kısacası: Kendini Türk duymak gerektir. Böylesine «Türk değilsin!» diyeni ben de ayıplarım. Şecere ve kan meselesinin dışında kalmıya gelince: Ahmet Emin Yalmanla beraberim, fakat dünyada bir Türk milleti olduğunu da kabul etmeliyiz. Bunu sadece bir söz, bir faraziye sayamayız. Tâbiiyetle, milliyeti ayırmalıyız. Hem Türküm, demek, hem millî birliğin dışında durmak bir tezat teşkil eder. Bir takım saçma kabîle âdetleri gütmek, kan karışmasına karşı durmak, cemaat teşkilâtına benzeyen şeyler yapmak... Bütün bunlar, geçici ve ehemmiyetsiz olsa da, Türklüğe, Türkçülüğe aykırı görünür. Büsbütün kaçınılması kabil olmıyan tepkiler yapar. Bizimle aynı dinden, aynı dilden olanların Türk olması kadar zarurî ve tabiî bir şey tasavvur edemem. Elverir ki onlar Türk olduklarını sade dille ikrar etmekle kalmasınlar, kalb ile de tasdik etsinler! Müslümanlık gibi Türkçülük imanı da ancak bununla tamamlanır!

Orhan Seyfi ORHON

YENİ ABONE ŞARTLARI (37 den itibaren)
Yıllığı 750, altı aylığı 380, üç aylığı 200 kuruş.
Ecnebi memleketler için:
Yıllığı 1000, altı aylığı 500 kuruş

Sahip ve Neşriyat Müdürü :
Orhan Seyfi ORHON

İHTAR :
İdarehanemize gönderilen eserler neşredilsin edilmesin sahiplerine iade edilmez.

İŞİN İÇ YÜZÜ

Yazan : Dr. Mustafa Hakkı Akansel

— 2 —

Bugünkü Rusyanın — yani 1937 — resmî tarihçisinin, çok eskiden, Kniyaz Vladimirin (hiristiyanlığı) kabul etmesine kızan ve putperestliği göklere çıkaran, ilk Bolşevik tarihçilerinin aleyhine yürüdüğü, hayretle, görülmektedir.

Şimdi, Rusyaya hıristiyanlığın girişi (mühim bir olay- vakıa) gibi telâkki olunuyor. Hıristiyanlığın (medenîleştirici rolü) ve (İslavlar arasına tahsili ve Yunan kültürünü sokmak ve onlara ilk alfabeyi vermek) suretile, Rus milletine iyilik yapmış olduğu, artık, Rus mekteplerinde okutulmağa başlandı. Bolşeviklerden önce, kimse, bunun böyle olduğuna şüphe etmiyordu. Büyük Rus tarih bilgini Millyukov, 1932 de Fransızca olarak bastırdığı (Rus tarihi) nde, hıristiyanlığın, Şark İslavları arasında kudretli bağlar ve kilise hiyerarşisi (rütbeler silsilesi) yaratmak suretile, bu İslavların mânevî ve ruhanî birliğinin temellerini attığını yazmıştı. Aynı zamanda, hıristiyanlık, Şark İslavları arasına (Bizans hukuku) nu sokmak suretile, onları terakki yoluna koydu. Hıristiyanlık, on birinci asırda, Rusyada, ilk olarak, mektepler açtı, ilk olarak, bir Rus orijinal edebiyatı yarattı, diye yazmıştır. Şimdi, bu görüş tarzı yeniden kabul olundu. Fakat, bu vakte kadar, Bolşevik mekteplerinde: (din, milletin afyonudur) diye, bu fikirlerin taban tabana zıtları olan fikirler okutulmakta idi.

Rus tarihinin öteki konak yerlerinin (merhale) okutuluş tarzı da bu (geri dönüşün) birer misalidir. Acaba, Bolşevik ihtilâlinin ilk senelerindeki Rus tarihinin okutuluş şekline taban tabana zıt olan bu yeni okutuluş şeklini hazırlayanların maksadı nedir?

Rus millî tarihinin bu yeni okutuluş şekli, Rusyanın iç ve dış siyasetini kuvvetli bir ışıkla aydınlatır. Şimdi — yani 1937 de — bütün Ruslar, ister Bolşevik olsun, isterse Çarcı olsun, profesör Çestakovun mektebine gideceklerdir ve Rus topraklarını vaktile korumuş olan insanlara saygı göstermeği ve sırası gelince, onları taklit etmeği öğreneceklerdir. Bu Rus millî kahramanlarının en başında, 1242 senesinde, Peypus gölü kenarında, **(Kılıç taşıyan şövalyeler** - chevaliers Portes - Glaives) i mağlûp edip, Rusyayı, asırlarca müddet, Cermen isitlâlarından koruyan, **Aleksandr Nevski** gelir.

On dördüncü yüz yılın tarihini okuyan Rus kütleleri, Cengiz Han, Batu Han istilâlarını, Khalava muharebesini, Kiyefin düşmesini, Moskovanın zaptını ve yakılmasını, Tatar - Mogol Hanlarının boyunduruğunu öğreneceklerdir.

Prof. Çestakovun tarih el kitabı (manuel), şimdi, **(İvan Kalita'nın,** Moskova devletinin bu (birleştirici) sinin, istiklâl için çetin ve ateşli mücadelenin bu ilk atılganının hâtırasını göklere çıkarıyor ve bundan daha fazla olarak, (Altın Ordu) devleti Hanına, artık onun hâkimiyetini tanımadığını bildirmeğe cüret eden üçüncü İvanın hâtırasını tebcil ediyor. Onun, inadı sayesinde, askerinin mahrumiyetlere ve fena havalara mukavemeti sayesinde galebe çaldığını tebarüz ettiriyor. Halbuki, Han, soğuklar gelince, erzak bittiğinden ve kendi devleti içinde ihtilâl çıktığından dolayı çekilmişti.

İşte bu suretle, 1480 de, iki yüz yıldanberi süren bir boyunduruk kırıldı. Bu misâli, 1812 de Napolyonun, ve 1918 de Almanların mağlûbiyeti misallerine ilâve eden profesör Çestakov şu fikri ileri sürüyor: **(Eger, Ruslar, en gayri müsait ve en elemli şartlarda bile, ananevî olan sebat ve inatlarında devam edecek olurlarsa, Rusyanın mağlûp edilmesine imkân yoktur.**

Sovyet Şûralarının İcra komitesinin fikirlerini yayan İzvestiya gazetesi, Rusyanın şimdiki resmî müverrihinin mektebine devamla, (Kalpazanların), yani müverrih Pokrovski ile talebesinin, (Lehistan beğlerinin uşakları) olan iki yalancı Dimitri gibi adamları (millî kahramanlar mertebesine) çıkarmak ve buna karşılık **Minine** ve **Pojarski** gibi, gerçekten millî kahramanları (ihtilâl aleyhtarları) gibi tanıtmakta gösterdikleri (hafif meşrebliği) takbih ediyor.

Şimdi ise, aksine olarak Prof. Çestakov ve talebesi, bu son iki şahsın rollerini göklere çıkarıyorlar. C sade ve keskin cümlelerle, Mosko ların, Lehlilere karşı, sokaklarda, sıl barikatlar (setler) yaptıklarını, rin büyük bir parçasını yaktıktan ra Kremlinde müdafaaya çekilen lileri nasıl muhasara ettiklerini, b dırarak, yazıyorlar. İsyan geniş Basit bir meyhaneci olan **Kosma nine,** şehir şehir dolaşarak, asker para topluyor. Bu askerin başına, rübeli bir kumandan) olan prens jarskiyi getiriyor. Onların gayreti sinde, Kremlin, 1612 de, zaptc yor. Ve Lehliler, işgal etmiş old toprakları bırakıp çekiliyorlar. Bu retle, Sovyetlerin mektep çocukları, lâ, Moskovada, Kremlin sarayının deki meydanda dikili duran, Min Pojarskinin kim olduklarını ve ne tıklarını öğreneceklerdir.

Rus gazeteleri, Prof. Çesta kitabındaki (Büyük Petronun isl faslına bilhassa dikkat gözlerini yorlar. Ve (bayağı sosyoloji) h larının, Büyük Petroyu (deli bir tebit) gibi göstermelerine karşı rüyorlar. Bu gazeteler, Lenin ile linin, büyük Petroyu: (Devletin y mesine bir atılış noktası vermiş o islâhatcı) gibi gördüklerini teba tiriyorlar. Büyük Petro, maarife, te, sanayie hız verdi. Bizim Yen re benziyen, Streliç denilen askeri kilâtı lağvetti. Orduda yenilikler ve (Boyarları), derebeğlerini suretile, Rusyayı bir imparatorlu line getirdi ve ilk olarak (Avr yasetinde Rusyanın da hesaba masına) sebep oldu, diyorlar.

Halk için yazılmış bir tarih bında, büyük Petroya karşı gö bu saygı, Rus müverrihi Millî okumuş olanlar için, tabiî gö de, komünist Rusya için, zihnî kılâbın ve siyasî derin bir değiş alâmetidir.

Şüphesiz, Lenin ile Stalin, e de, büyük Petronun ismini hürme mışlardı. Fakat, gayet uzun nutu içinde kaybolan bir kaç cümle ile.

Filhakika, Lenin, 1918 de, demişti: (Biz, Ruslara garb zihr aşlamak için, büyük Petronun

olduğu barbarca çarelere başvur-
an çekinmemeliyiz).

Bundan on sene sonra, Stalin da-
merkez komitesi önünde, şöyle söy-
ti: (Rusyanın çevresinde bir çok
talist devletler vardır. **Bunların**
ği, daha ileride ve daha mükem-
ldir. Biz, Rusyanın istiklâlini, sınai
üstriyel) bir temel olmadan, mü-
a edemeyiz. Bunu da, yüksek bir
k olmadan başaramayız) (1928).

(Büyük Petro, karşısında, daha
kki etmiş milletler görünce, ordu-
teçhizi, ve memleketin müdafaası-
kuvvetlendirmek için, hummalı bir
a fabrikalar kurarken, bu hareket,
göre, geri kalmış bir milletin zin-
erini kırmak demekti).

Pofesör Çestakovun da tebarüz
liği gibi, büyük Petronun hâtırası,
14 de, Rusyanın mağlûp olmasının
eplerine, yani askerin silâhsız kal-
ı ve amelenin ekmeksiz kalmasına,
ılınca; Stalinin, Rusyayı sanayileş-
ve ziraatını müşterekleştirme
arını düşünmeğe sevkeden hakikî
anlaşılır, Ve daha 1930 senesinde,
rb hali tehlikesi sosyalistliği) ismi
len, bu (**harbe hazırlanma sosya-**
i) nin derin mânası kavranılır.

Bugün, Pokrosvkinin, Büyük Pet-
ın islâhatını tenkid eden yazıları
iden okunacak olursa, onun, neden
en düştüğü, ve daha başka pek çok
lerin sebebi anlaşılır. Çünkü, Pok-
ki, tarihî tetkik bahanesile, Stalinin
yileşme plânlarını baltalamış ve bu
nların tatbiki için yardımları ve fe-
ları lâzım olan insanların cesare-
kırmış oluyordu. Bu sebepten, 1930
Moskovada temsil edilen, Tolsto-
(Birinci Petro) isimli piyesi bile
nkid edildi. Tolstoy, bu eserinde, bi-
nci Petroya: (Bütün ömrümde kimin
çalıştım ve hattâ, kendi oğlumu
e, kimin için öldürdüm?) dedirti-
du. Fakat, Tolstoy, Pokrovskiden
na bahtiyar oldu. Çünkü, Tolstoyun,
en yarım kalmış olan ve aynı ko-
a ait olan romanı hakkında, (Jour-
de Moscou) gazetesi: (Sovyet ede-
atının en büyük ve en parlak hama-
destanıdır) dedi.

Hakikaten, bu roman, Stalin tara-
ndan, sanayileşme plânının tatbikin-
görülen güçlükleri, ve onun, bunla-
yenmek için başvurmuş olduğu çare-
i anlamağa vesile oluyor. Büyük Pet-
gibi, Stalin dahi, Bolşevik (boyar-
) nı, — yani ileri gelenlerini — im-
ha etmeğe mecbur kaldı.

Tolstoy, bu romanında, şöyle yaz-
mıştı: (Zındanlar doluyor. Kar fırtına-
ları, Moskova şehrinin duvarlarında
asılı duran binlerce cesedi sallıyordu.
Bütün memleket dehşet ve korku için-
deydi. Eski devirleri hatırlatan her şey
birer karanlık köşeye sinmişti. **Bizans**
Rusyası artık ölmüştü).

Fakat, ne gizli cemiyetler, ne
idamlar, Büyük Petronun, o zamanlar,
yenilmezlikle ün almış olan İsveç dev-
letinin kudretini kırmasına, Petersburg
şehrini inşasına, ve Avrupa siyaset sah-
nesine Rusyayı bir büyük devlet halin-
de çıkarmak suretile, bu satranç tahta-
sını altüst etmesine engel olamadılar.

ÇINARALTI

Çınaraltı ve Akbaba mecmualarının müşterek yayınlarına nihayet verdiklerini sayın okurlarımıza ve bayilerimize bildirir, her iki mecmuaya ait müracaatların kendi adlarına yapılmasını rica ederiz.

(Çınaraltı yayını) neşriyatı için (Çınaraltı) idarehanesine müracaat edilmelidir.

Bugün, Stalin dahi, büyük Petro
gibi hareket ediyor.

Rus millî görüşünün üstünlüğü,
profesör Çestakovun tarihinde, Napol-
yonun tarihî rolünün tefsirinde de ken-
dini belli ediyor. Bu, vaktile, Buharî-
nin yaptığı tefsire aykırıdır. Buharîye
göre, Napolyon: (müdafaadan taarru-
za geçen Fransız büyük ihtilâli) idi.
(Derebeylik zarflarını süngü darbele-
rile delen ve kapitalist cemiyetlerin
doğmalarına sebep olan) vasıta idi.
Stalinin ilhamile yazılmış olan Rus ta-
rihi el kitabında ise, Napolyonun içti-
maî (sosyal) rolü, Joresin ona atfetti-
ği roldür: Napolyon, Fransız büyük ih-
tilâlini ezmiştir. Fakat, burada da,
Rus millî görüşü hâkimdir: Napolyo-
nun Rus seferinin kahramanı, (orduyu
muhafaza için Moskovayı feda eden)
Kutuzof'dur. İstilâciya karşı teker teker
boğuşan Rus köylülerinin isimsiz kü-
mesidir; kendilerini, Borodino'da kı-
lıçtan geçirten Rus askerlerinin meç-
hul kütlesidir. Ve Rus resmî tarihi,
milletin dayanması ve reislerinin inadı
sayesinde, memleketi, o kadar defa is-
tilâcılardan kurtarmış olan olayların
ileride de, aynen tekerrür edeceği üze-
rinde israr ediyor.

Profesör Çestakov, Bolşevik ihti-
lâlinden sonra, Rusyada çıkan iç bo-
ğuşmalarını anlatırken, efsanevî (boga-
tir - milleti) bahadır milleti, yani Rus
milletini göklere çıkarıyor. **Burada da,**
millî görüş en ön saftadır. Ve, içtimaî
sınıfların kavgaları, veya (cihan ihti-
lâli) görüşlerini hüsufa uğratmıştır.
Göz önünde tutulan maksat, (**Rus va-**
tanının yüksekliği ve kurtulması) gaye-
sidir. Ve bu hedef, Rusyayı Tatar -
Mogollardan, kılıç taşıyan şövalyeler-
den, Lehlilerden, İsveçlilerden, Napol-
yon ordularından, Ukraynadan 1918
de kovulan Almanlardan, Arkanjel ve
cenubî Rusyadan kovulan İngiliz ve
Fransızlardan, Vlâdivostoktan kovu-
lan Japonlardan bahsederken kullanı-
lan aynı dil ile yazılmıştır.

Profesör Çestakovun yeni Rus ta-
rihi, yalnız halk tabakaları arasında ge-
niş ölçüde yayılmak için kaleme alın-
mamıştır. Bu eser, aynı zamanda, Stali-
nin tâbiri veçhile: (Domuz burunlarını
Rus serzevat bahçesine sokmak isteye-
cek olan) insanlara karşı da bir ihtar-
dır. Bundan şüphesi olanlara, 27
Ağustos 1937 tarihli Pravda gazetesi-
nin, Almanlara, Aleksandr Nevskinin
hâtırasını hatırlatmasını, misal olarak,
gösteririm.

Stalin, Rusyanın istikbaline olan
itimadını haklı göstermek için, Rus
tarihindeki millî kahramanlara güveni-
yor. Hepsini, prens olsun, köylü olsun,
vatanın müdafaasına ve büyüklüğüne
hizmet etmiş olmak şartile, göklere çı-
karıyor. **Onlar, ister (çifte başlı kar-**
tal devrinde), yani Çarlık zamanın-
da, isterse (orak çekiç devrinde) yani
Bolşevik rejimi altında yaşamış olsun-
lar.

Hülâsa :

1 — **İnsanların tarihinin sahici,**
ebedî, hiç değişmeyen kıymetleri (mil-
lî) ve (coğrafî) dir. Buna daha kuv-
vetle kanaat getirmek isterseniz, 4 eylûl
1942 gün ve 18 sayılı (Tanrıdağ)
dergisinde neşrettiğim: (Germen - İs-
lâv boğuşmasının asıl sebebi) isimli
yazımdaki tarihî olaylara bakın.

2 — İnsaniyetcilik, komünistlik,
nazistlik, faşistlik, v. s., v. s., gibi ide-

(**Sonu 15 inci sahifededir.**)

DELHİDEN ÜSKÜDARA

Tefrika : 23

Yazan : BARKIN

Şunu da yazmayı unutmıyalım ki bugün bakayasını gördüğümüz eserler oraların meskûn olduğu zamanlardaki manzara ve eşkâlin ancak bir iskelet'nden başka bir şey değildir. Delhi ve Agradaki sarayları da gözle görmek lâzımdır. Çünkü saraylar kûn iken açık olan duvarlar, pencereler kapılar gayet ziynetli, rengârenk işleme

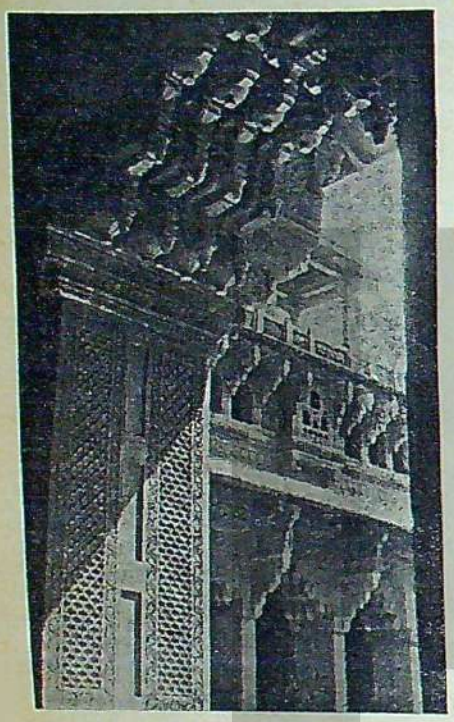

Ağra sarayında Cihangir Hanın Hindu üslûbunda yapılmış olan dairesi (XVII asır başları)

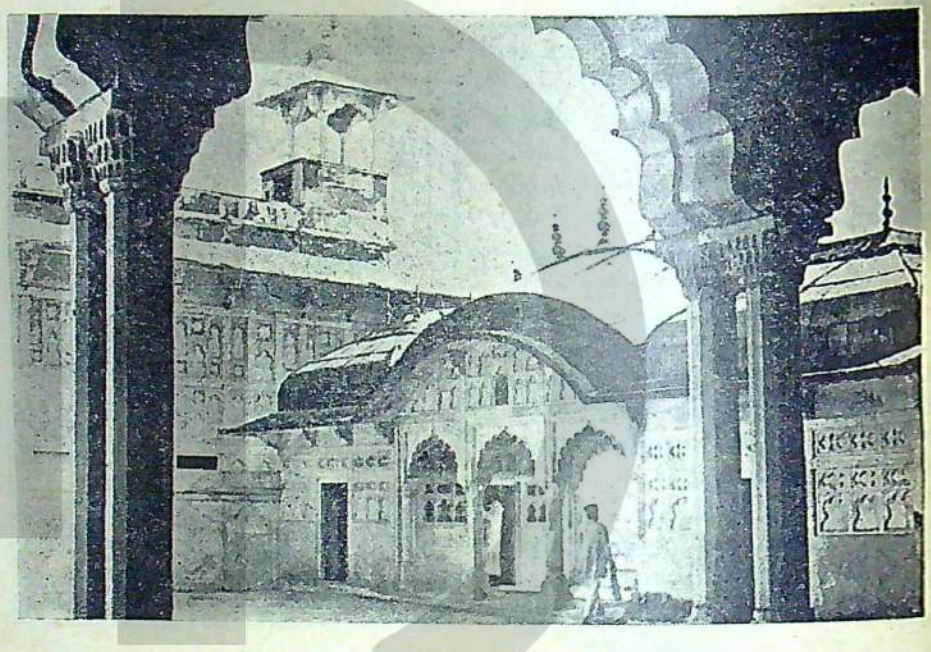

Ağra sarayında harem daireleri (Şah Cihan Han tarafından XVII asır ortalarında yaptırılmıştır.)

Ağra sarayında kabul salonları (Şah Cihan Han tarafından XVII asır ortalarında yaptırılmıştır.)

deler ve bu maksat için yapılmış örtü kapatılıyordu. Bundan başka küçüklü bü pavyonlar ve münferit yapılardan ibaret hey'eti umumiye bu yapıların saçakları sında gerilen renkli ve müzeyyen çadır tülerile kapatılıyor ve böylece vâsi ve kalâde süslü bir iskân sahası vücuda gi liyordu. Delhi sarayındaki müzede edilen eski bir minyatürde Delhi saray böyle perdeler çekilmiş bir halini görmüş Bundan mâda bu yapıların hemen he saçaklarında sağlam demir halkalar gö yor ki bunların da asılacak ve gerilecek de ve örtüleri tutmak için olduğu m kaktır. Bu şehr'n ikbal zamanlarında o kadar kalabalık imiş ki Agradan Fetil Sikriye kadar uzanan 40 kilometrelik iki kenarı hep dükkânlarla dolu ve zam bir pazar halinde imiş.

Vaktimiz dar olduğundan sarayın lecek yerlerini sürat'e gezdik. Ben Fetil iki sene evvel de gelmiş ve yarım gü buraya hasretmiştim. Onun için ikinci

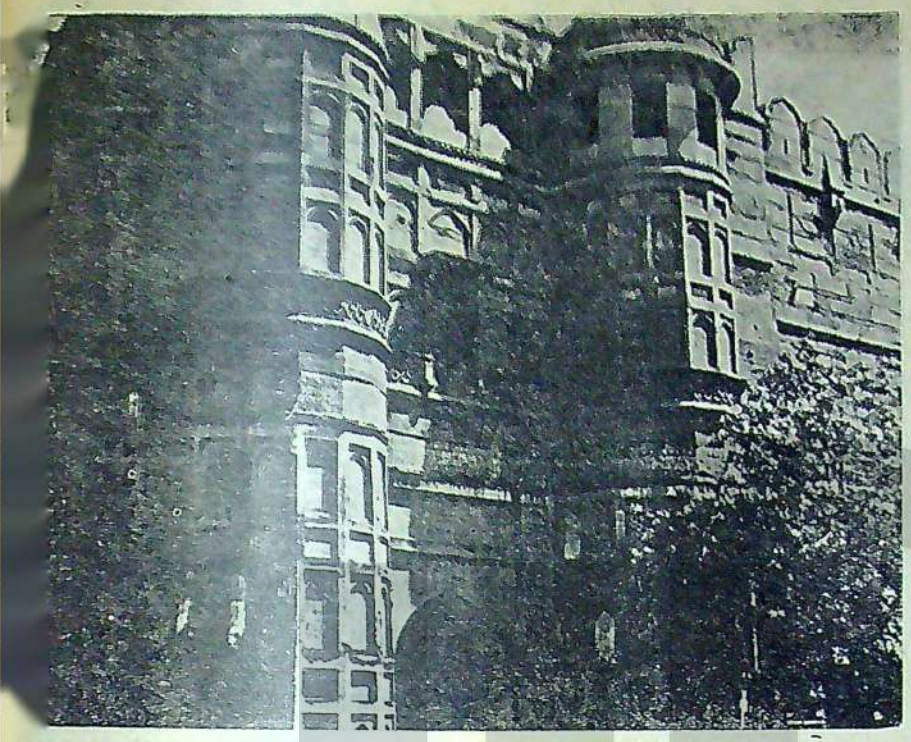

Ağra kalesinin kapısı (XVII asır eserlerinden)

daha çabuk ve kolay oldu. Has mafsanevi yapılarını gezip gördük. Bu-Ekber Hanın Meşveret binasını bir kına hayretle temaşa ettik. Ekber burada ıan, Hindu, hıristiyan ve Yahudi dinmensup âlimleri toplar ve din felsefesi ne münakaşalar yaparmış. (Tevhidi ilâdediği dinin esaslarını burada kurmuş. rsız ve âsi oğlu Cihangirle gelini Cudiçin yaptırdığı daire bütün sarayın en yeridir. Bunun karşısındaki Türk sultanı dairesi rivayet olunduğu gibi İstanbullu bir hanım için değil belki Bayram Hanın karısı olan Selime sultan için yaptırılmıştır. Malûm olduğu üzere Selime Sultan Babür Hanın küçük kızı Gülruh sultanın kızı olup kendinden çok yaşlı olan Bayram Hana verilmişti. Bayram Han bir Türkmen olup Hint Türk imparatorluğunun isimsiz bânisidir.

— Arkası var —

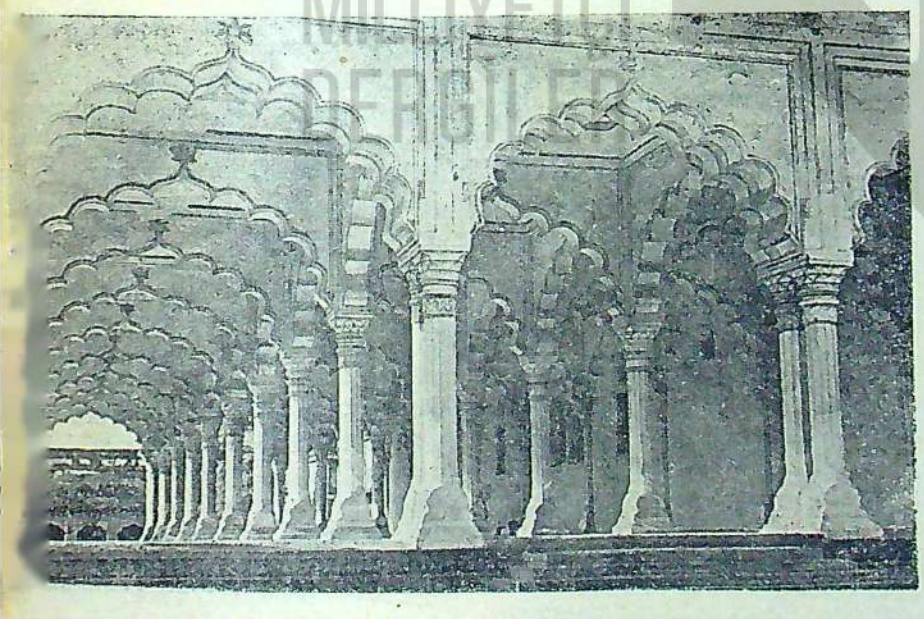

Ağra sarayı camii
Tamamen beyaz mermerden yapılmış olan camiin yarattığı tesir o kadar büyüktür ki Hintliler buna Moti mescid, yani inci mescit derler. (Şah Cihan Han tarafından XVII asır ortalarında yaptırılmıştır.)

Deyin kuşlar !

— Dertli diliyle: II —

Yârim göçtü yadele,
Adını vermez yele,
Kuşlar selâm iletin
Gönlüm kapan güzele.

Omuzunda atkı var,
Yaylasında yılkılar,
Ben göklere el açtım
Tanrım yolun bir kılar.

Deyin kuşlar, siz deyin,
Hatır sual eyleyin,
Dönmesini beklerim;
Gece sabahadeğin..

Nide yâr, orda nide?
Alıp gidin beni de,
Dersiz, sorarsa eğer :
Getirdik köleni de...

Güllerini el derdi,
Yatağını el serdi,
Ben yârime can verdim
El yârime ne verdi...

Dündar AKÜNAL

Suna boylu

Al ipekten kuşak olsam,
Yar beline sarsa beni.
— Halk türküsü —

Çiçek olsam, senin için dürseler,
Halı olsam, yollarına serseler,
Adak olsam kucağına verseler...

Suna boylum, dertlerinle oy beni!
Ayna oldum, al karşına koy beni!

Sürme olup gözlerine çekilsem,
Fidan olup bostanına dikilsem,
Şarkı olup dudağından dökülsem...

Suna boylum, dertlerinle oy beni!
Ayna oldum, al karşına koy beni!

İnci oldum, gerdanına tak beni;
Ateş oldum, nefesinle yak beni;
Sevgi oldum, al gönlüne sok beni...

Suna boylum, dertlerinle oy beni!
Ayna oldum, al karşına koy beni!

Zafer Arıkbağ

Cumhuriyet, sayı 73, cilt 3, 13 Şubat 1943

MACARİSTANDA

Türklerden bir kaç hâtıra

Yazan : Rıza YALGIN

••

1928 yılı Temmuz ve Ağustos ayları içinde etnografya ve milli folklorumuz üzerindeki çalışmalarımı etüt edebilmek maksadıyla Macaristanın bir kısım şehir ve köylerini doya doya gezdim ve Macarların pek sevdikleri etnografya çalışmalarını gözümle gördüm.

Bu gezilerde gördüğüm müzeler ve bilhassa Macar köylülerinin etnografya çalışmaları beni pek çok sevindirmişti. O kardeş yurtta; o zaman Maarif Nazırı olan Kont Teleki'den tutunuz da bir Macar köylü çocuğuna kadar bütün Macarlar beni, kendilerine bağlıyan büyük bir alâka ile misafir ettiler.

Bir akşam müzeci meslektaşlarla Tuna içindeki Sinekliada bahçesinde eğleniyorduk, arkadaşlarım benim hiç bilmediğim Macar dili ile neşeli ve çok oynak Macarca bir beste okuyorlardı. Bu beste kulağıma o kadar içli ve yakın gelmişti ki kendimden geçerek ben de besteye iştirâk ettim ve onlarla beraber Türkçe olan şarkıyı okumağa başladım.

Birdenbire, ses kesildi. Peşte Etnografya müzesi memurlarından biri:

— Arkadaş ne okuyorsunuz? sorusunu sorunca; ben derhal okuduğum güfteyi tekrarla: «Lörke; lörke; lörke; lörke» cevabını verdim.

Meğerse bizde meşhur bir mizah halk türküsü olan lörke bestesi hâlâ Tunanın bitmez tükenmez sessiz dalgaları arasında yine Macarca bir mizah bestesi olarak yuvarlanıp duruyormuş ta benim haberim yok...

İşte Tunanın içinde Macaristanda yaşa-

Son Osmanlı valisine Macarlar tarafından yaptırılmış mezar taşı

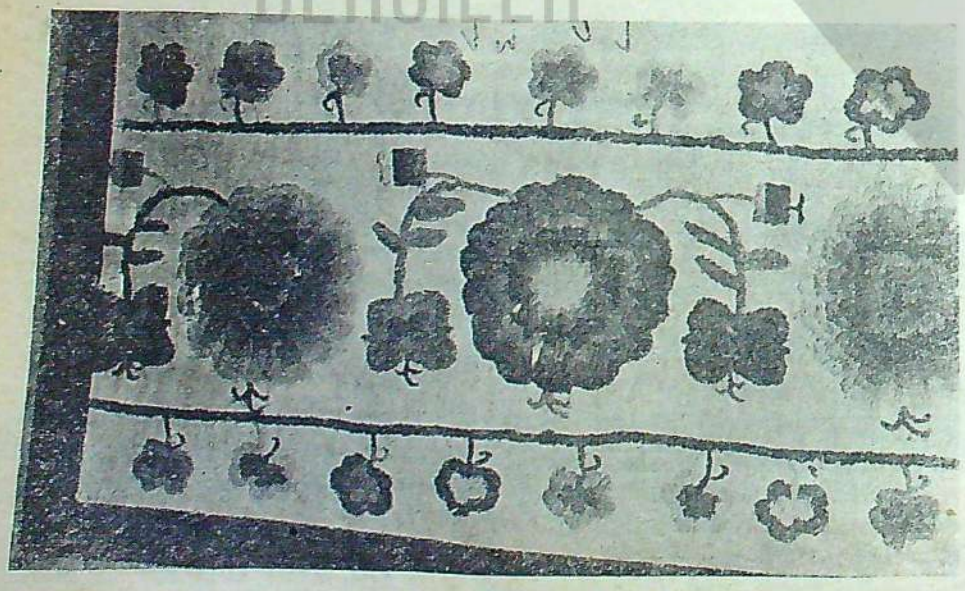

Macaristanda Türk motiflerini hatırlatan bir örgü

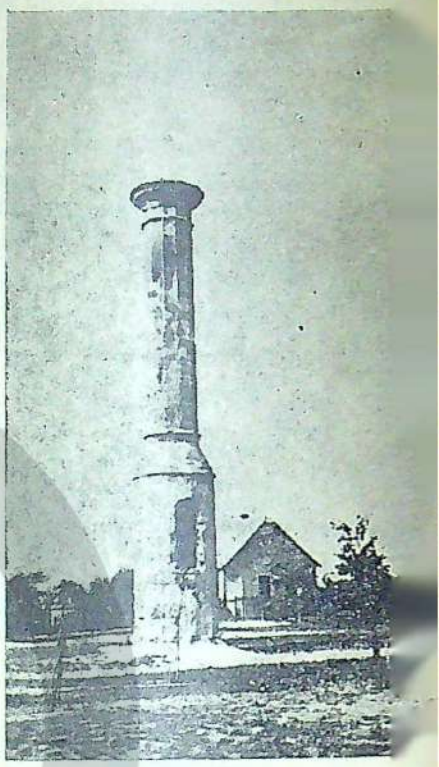

ÉRD köyünde yalnız kalmış bir m (Bu köy Peşteden 15 kilometre uza

makta olan Türk hâtıralarının birin böyle karşılaştım. Bu müzik folkloru sından sonra daha pek çok şeyler gö

Bu hâtıralarımızın arasına Türk ve car giyim, çalışma ve diğer etnoloji likleri katamıyacağım. Çünkü onlar o çoktur ki bu kadar kısa bir mevzua s sına imkân yoktur.

Macaristanda yaşıyan Türk hâtı en güzeli Gül Babadır. Bugün Gül başı ucunda onu bütün temizliği ile eden Erzurumlu bay Abdüllâtif var. Hiç hesiz 28-30 senedir Macaristanda Gül yı bekliyen bu aziz kardeşimiz bizim iç büyük bir hâtıra değil midir?

Macaristan gezilerimin şahsî düşü rimin başında hürmetle yadettiğim tiften mâda misafirperverliğine hayran ğum Alimcan Tagan; tatlı dili ile k hiç unutturmıyacak bulunan Nagy, şetaretile büyük Turan çalışma yolu ile bimin bir parçasını alan binbaşı Tor nografya müzesi sayın umum müdürü Zichy Etnografya Müzeler Müdürü ve diğer arkadaşlardır. Bu arkadaşlara cıkta borçlu bulunduğum teşekkürlerimi duktan sonra Macaristan ve orada hâlâ varlığımızı hatırlatan Türk yapılarından su kuyusu hissini vermiş eski bir t kılıp harap olduktan sonra tek başına mizi sanki seslenirmiş gibi dimdik d

Eger Çeripsayo'da Osmanlılardan kalma bir su kuyusu

ıare bizim motiflerimizle çok ilgili olan Macar örgüsü ve nihayet Macaristanın n ve şehit Türk valisinin kadirşinas Maar tarafından yapılan ve hâlâ muhafaza en mezar taşından ibarettir.

Macaristanın coğrafi ve tarihi durumunu ırkçe neşriyat arasında Kamusülâlâm (1) Hayat Ansiklopedisinde (2) okumak mümin olduğu için biz Macaristanın bu yazımızyalnız gördüğümüz Türk eserlerinin bir ımından bahs ile iktifa ediyoruz.

1) Şimdi bir su kuyusu olarak görülen yapı: Kanunî devirlerinden sonraki Osılı mimarisini andırdığına nazaran belki zamanlarda bir türbe veya bir kümbet basidir. Eğer bu bina bir türbe idi ise bunun ime ait olması her halde meraka değer ve ünde araştırmalar yapmağa yarar bir me- olmaktan da kurtulamaz sanırım.

2) Budapeştenin (3) onbeş kilometre ğında hâlâ bir güzel yadigâr olarak yaşıbu minarenin bizce camisinin ve bulunğu köyün eski adları da meçhuldür.

Erd köyünde Osmanlılar çağından kalve yukarıda geçen su kuyusu ile yapılıklerini gösteren bu minareyi bazı köy ukları bir fabrika bacası bakıyesi oldu- u söyliyerek bu eski hâtıra sahibinin tanamen unutulmuş bulunduğunu anlatmaktadır.

3) Bugün Türkiyede bilhassa Türkmen şiretleri arasında işlenen ve örülmüş yüz avlularında çokca tesadüf ettiğimiz bu Maörgüsü işleme ve motif birliklerile bu milletin (Türk - Macar) yekdiğerlerinden ne kadar çok örnekler almış olduklarına en güzel bir misaldir.

4) Abdurrahman Abdi Paşanın anıd taşı, Macarca ve eski Türkçe olarak yazılmış olan bu hâtıra hem Macar milletinin bize karşı duydukları samimiyeti ve hem de Macaristanda Osmanlı hâkimiyetinin nihayetini tanıtmış olmakla ayrı bir değer arzeder. Bu mezar anıt taşı münasebetile Abdürrahman Abdi Paşanın Sicilli Osmanideki hal tercümesinin hülâsasını gözden geçirmek faydalı olur umudundayım.

Aslen Arnavut olan Abdürrahman Paşa : Yeniçeriliktен yükselen bir kol kethüdasıdır. 1079 (1668) de Yeniçeri ağası 1085 (1674) de Vezir ve Bağdat valisi 1087 (1676) da Mısır valisi 1092 (1681) de Bosna valisi 1093 (1682) Kanıca muhafızı 1095 (1683) Budin valisi 1096 (1684) Engürüs serdarlığı ile Halep valisi 1097 (1685) de tekrar Budin valisi olmuş ve 1098 (1668) de muharebe meydanında şehit olarak hem kendi nefsini ve hem de Macaristanı birlikte kaybetmiştir.

Bugün Macaristanda cesurane bir hâtıra bırakan bu paşa şehit olduğu zaman yaşı sekseni geçkin olduğu halde harb etmiş ve yurdu için borçlu olduğu son kanını bu uğurda akıtmayı şeref bilmiş bir müslüman vezirdir. (4)

R. YALGIN

---

(1) Kamusülâlâm cilt: 6 sayfa 4154/4166.

(2) Hayat Ansiklopedisi cilt: 7 sayfa 3056.

(3) British traellers in old Budapeşt adındaki İngilizce kitapta eski Budapeşteye ait güzel yazılar vardır.

(4) Sicilli Osmani, cilt: 3, sahife: 316.

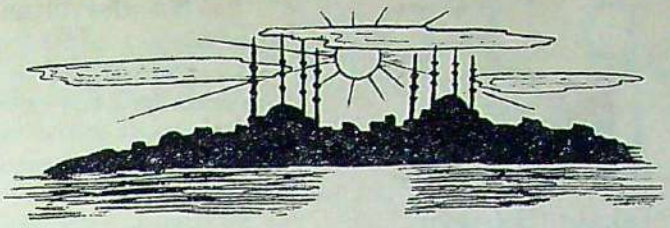

Uyumak yok !

Üç yüz sene evvel yanılıp esnemesile,
Üç asrı uyutmuştu deden kendi sesile..

Dünya uyanıkken, uyuyan gözdeki perde
Korkunç oluyor üç denizin aktığı yerde.

Yüksel de ışıklar uçuşan memleketinden
Sök at o siyah uykuyu ruhundan, etinden!

Artık güpegündüz uyuyan hastaya hak yok,
Yurdun güneşin doğduğu yerdir, uyumak yok!

Mithat Cemal

MİLLİYETÇİ DERGİLER

IRKIMIZIN KAHRAMANLARI

ALP ER TUNGA

Yazan : Nejdet Sançar

Türk tarihi, iki yanı kahramanlık, şan, ahlâk ve fazilet heykellerile süslü uzun ve ulu bir yoldur. Bu ulu yolun her adımında Türkün göğsünü kabartacak, başını dikleştirecek ve üstünlüğünü belirtecek sayısız kahraman, Türklük için nöbet beklemektedirler. Varlığımızı büyük mâneviyetlerile bekliyen bu ululaların pek çoğunu, biz, tarihin yolu aydınlatan ışıklarile görebiliyor; onlardan kafamıza bilgi, gönüllerimize güç ve ruhlarımıza iman alıyoruz. Çingizler, Kılıç Arslanlar, Yavuzlar bunlardandır.

Gözlerimizi bu yolun sonlarına çevirebilecek olursak, göreceğimiz şey, bizden uzaklaştıkça sıklaşan bir sis perdesi olacaktır. Bugün bu sis tabakasını gözlerimizle delip te arka tarafında neler olduğunu bilmek, yahut tarihimizin başlangıcını öğrenmek tam olarak mümkün bulunmuyor. Yalnız, bu uzun ve şanlı yolun sağına ve soluna gezdirerek gerilere çevirdiğimiz gözlerimiz, sislerin çoğalıp da her tarafı kapkara örtmediği yerlerde yelesi boz bir kurt görmekte veya sezmektedir. Bu bozkurt, Türk tarihi denen şanlı yolun, şimdiki bilgimize göre, ilk bekçisidir. İşte bu kahraman Alp Er Tunga...

Alp Er Tunga, milâttan önce yedinci [illegible] yaşamış pek büyük bir Türk kahramanıdır. O çağlarda Türkün beşiği ve öz yurdu olan Türkistanda Saka adını taşıyan Türkler bulunuyordu. Sakalar çok savaşçı idiler. Onların başı bulunan kahraman Alp Er Tunga da, her büyük Türk gibi, savaşçı bir yiğitti. Tarihin ışığı, Türkün beşiği olan Türkistanın milâttan önceki yedinci yüzyılını iyice aydınlatamadığı için, o kahraman Türkün biz bugünkü torunları, bu en eski yiğit atamızı tam olarak tanıyamıyor; Alp Er Tunga nasıl yaşamış, nasıl savaşmış, bunları gerektiği kadar bilemiyoruz. Yalnız kısaca bildiğimiz şudur ki bu kahraman başbuğ, tarihin ünlü Turan - İran savaşlarında Turanlı Türklerin başında bulunmuş, Turanın büyük düşmanlarından biri olan İrana karşı Türklük hesabına zaferler kazanmış ve bu düşman milletin topraklarını ordularile bir kaç kere çiğnemiştir. Acemler, bu Türk yiğitine karşı savaş alanlarında hiç bir başarı kazanamamışlar, sadece, önünde dize gelmişlerdir. Onların başarısı hile yoluna saptıktan sonradır. Turanın bu eski fakat beceriksiz düşmanları erlik alanlarında altedemedikleri Türk kahramanını milâttan önce 624 de hile ile şehit etmişler, kendilerine yakışır bu başarı ile Turanı başsız bırakmışlardır. İşte Alp Er Tunga hakkında bildiklerimiz bundan ibarettir.

Acem şairi Firdevsi, İranlıların destanî tarihi olan Şehnamede, bu Türk kahramanından çok bahseder. Türklerin Alp Er Tunga, Buku Han veya Buka Han adlarını verdikleri bu en eski kahramanı atamıza, Acem şairi, destanında Afrâsiyab demektedir. Şehnamede Turan - İran savaşlarını Acemler lehine büyük bir mübalâğa ile anlatmış olan Firdevsi, Türk saraylarında Türklerden lûtuflar gördüğü halde Türk düşmanlığı yapan bu Acem, eserinin bir çok yerlerinde de Türklerin ve Türk başbuğu Alp Er Tunganın kahramanlığını söylemek zorunda kalmıştır. Alp Er Tunganın büyük kahramanlığını Şehnamenin mısraları arasından bulup çıkarmak hiç de güç değildir. Milletini yükseltmek için akla gelmez mübalâğaları eserine geçiren Firdevsi, Alp Er Tunganın İranı dize getiren zaferlerini gizliyememiştir. Şehnamenin yazdığı bu Türk zaferlerini gerçeğin tamı değil, bir parçası saymak yanlış olmıyacağına göre, yiğit ve kumandan Alp Er Tunganın büyüklüğü hayallerimizde canlanabilir.

Tarihî şahsiyetini tam olarak bilmediğimiz Alp Er Tunganın büyük kahramanlığını bize anlatan ikinci bir eser de, Türkçü Türk âlimi Kâşgarlı Mahmudun Divanü Lûgat-it-Türk'üdür. Kâşgarlı Mahmudun 1077 de tamamlanan bu eserinde, Karahanlılar çağında Türkler arasında söylenen bazı şiir örnekleri vardır ki bunlardan birisi de kahraman Alp Er Tunga için yazılmış bir sagu (= mersiye) dir. Alp Er Tunga, milâttan önce yedinci yüzyılda yaşamış bir Türktür, Karahanlılar ise milâttan sonra onuncu yüzyılda Türkistana hâkim olmuşlardır. [illegible] daki büyük zaman farkı düşünülürse Karahanlılar çağında Alp Er Tunga söylenen sagu, bize bu en eski atanın büyüklüğünü anlatmıya yeter: Eğer Alp Tunga, Türkistan topraklarının pek büyük bir Türk kahramanı olmasaydı, ölümünden bin beş yüz yıldan çok bir zaman tikten sonra adının ve hâtırasının yaşamasına mümkün olmazdı. Kahramanımızı «Fa[illegible] beyi» olarak da öğen bu sagunun bir kışudur :

Alp Er Tunga öldi mü?
Issız ajun kaldı mu?
Ödlek öcin aldı mu?
Emdi yürek yırtılur.

Kahraman yaratılışlı Türk milleti lünü en çok yiğitliklere verdiği içindir ki ilk kahraman atasını, aradan her şeyi u turacak kadar büyük bir çağ geçtiği ha unutamamış, yüzyıllarca sonra «Alp Tunga öldü mü, ıssız dünya kaldı mı, man öcünü aldı mı, şimdi yürek parçalanı diye ağlamıştır. Dünyada hiç bir kahra gösterilemez ki hâtırası bu kadar uzun man milletin bağrında yaşamış bulunsun.

Alp Er Tunga büyük bir kahraman Karahanlıların kendilerini onun soyu saymaları da bu kahramanlıktan bir şe elde etmek içindir. Tarih ışığı, geçip ge[illegible]ğimiz şanlı yolun sonlarında Türklük ı[illegible]ti beklemekte olan bu en eski atayı [illegible] tam olarak gösteremiyorsa da, bu o k[illegible] ehemmiyetli değildir. Alp Er Tunga; Şadların, Çingizlerin, Yavuzların, Topal manların ve kısaca bütün Türklerin eski atasıdır ve bugünkü bilgimize göre birinci Türk kahramanıdır.

Nejdet SANÇ

B A K I Ş L A R

İNSANİYETÇİLER

Aramızda bazı insaniyetçiler var. Bunların bir kısmı Türkçülükten bir tekâmül halinde bu merhaleye gelmiş görünüyorlar. Eskiden Türkçü, hattâ Turancı iken artık olgunlaşmışlar, insaniyetçi olmuşlar. Türkçülere karşı yüzlerini hafifçe buruşturuyorlar.

— Biz Türkçü değiliz, diyorlar, insaniyetçiyiz.

Merhamet, şefkat, adalet, insanlık, hürriyet gibi sözler söylüyorlar.

Türkçülükle insaniyetçiliğin arasındaki tezadı anlamıyorum. Yer yüzünde üçte biri hürriyetine sahip bir milleti düşünmek, 18 milyonunun 17 buçuk milyonu yoksuzluk içinde bir millete acımak, asırlarca her türlü hakkı elinden alınmış bir milleti korumak, kimsenin müdafaa etmediği, yiğit, asil bir milleti sevmek ve müdafaa etmek insaniyete aykırı mıdır? Acaba onlarca Türkler, insan değil mi?

o

MİLLÎ ADALET

Okadar yumuşak kalbliyiz ki, aramızda Varlık Vergisini birden veremediğini söyleyen azlıklara acıyoruz. Kazançlarını bilden, defterlerini görmeden, sırtında bir de bir gömlek kalmış Türk köylüsünden fonlara acıyoruz. Üç buçuk kişinin servet kaybetmek tehlikesi, on yedi buçuk milyonun fukaralığından fazla bize dokunuyor.

— Fakat, adalet!

Diyoruz.

— Evet, adalet, hattâ adaletin ta kendisi. Yalnız, şu fark var ki bu adalet, Avrupanın himaye siyasetinin, şark meselesinin kapitülâsyonlarının adaleti değil, milli adalettir.

o

50 YILLIK MUHARRİRLERİN JÜBİLESİ

İki meslekdaş konuşuyor :

— Başka mesleklerdekilerin 25 yıl sonra jübilesi yapılıyor, neden muharrirlerin 50 sonra?

— Çünkü muharrirlikle 50 yıl yaşamış adam, başka mesleklere göre ancak 25 yıl yaşamış sayılabilir!

EDEBİYAT TENKİDİ: 5:73

Zevkimizi düşürmek için

Yazan : O. S. O.

Bir cemiyetin nizamını bozmak, onu en hayat şartları içinde yaşamıya hazırlamak istiyenlerin zevk seviyemizi düşürmekte yük menfaatleri vardır. Bunun için edebi daima güzel bir vasıtadır. Aileyi, iffet ygusunu, mukaddesatı yıkmak bu iş için kadar faydalı ise, bedii zevkimizi bozmak o derece faydalıdır. (Bobstil) şiirler diye ço bir garabet nümunesi saydığımız yadan bir kısmının böyle tehlikeli bir makt güttüğüne şüphe etmiyorum. Bu türlü 'arı gözlerimizden kaçırdık. Senelerce .tımızda tesirlerini yaptığı halde kayitsiz andık. Fakat görüyoruz ki bu neşriyat icesiz kalmadı. İtinalı bir terbiye görmüş çocukları bile fena konuşmıya başladılar. biye ile terbiyesizliğin hudutları birbirine yanaştı. Müstehcen kelimeler, küfürler, tâbirler mekteplere, aile muhitlerine girdi. k eskisi gibi nezaketle konuşulmuyor. Bu isü bir züppelik sayılıyor. Babasından, bir için iki lira alan bir genç, arkadaşına buşöyle anlatıyor :

— Bizim moruk, iki papel uçlandı!

Çirkine, bayağıya, müstehcene karşı nçlerin ruhundaki (takbih ve tayip) duygu son derece azalmıştır. Onlar, istenilen kadökülecek bir kıvama getirildiler. Bu işte mizin derece derece kabahati var. Bir , bir edebiyat münekkidi, ileri görüşlü ol hevesile, modern şiiri herkesten önce dafaa etmiş görünmek için, nasırından iş bir adamı anlatan üç beş satırı metmek lüzumunu duymuştur. Ve hiç çekinen :

Yazık oldu Süleyman efendiye

lesi, Türk edebiyatının en güzel mısraıdeyivermiştir. Belki de bunu hiç bir fena t beslemeden yapmıştır. Düşünmemişki bugünkü Türk edebiyatı bütün klâşekil ve zevk usaresini vermiş, artık söycek yeni sözü kalmamış, şaheserlerini tamlamış değildir ki onu yıkmıya çalışalım. üz rönesans devrindeyiz. Bir küçük antoi yapacak kadar şiir bulamıyoruz.

Bir genç şair — hem de ressam — ileri ıat iddiasile, resimde yaptıklarını şiirde amlamayı tasarlamıştır. Bir dilin en oli, en samimî ifadesini kullanmak icabe. Allaha hitabında kasten şu mısraları yaztır :

Kusura bakma idare etmez
Bir avuç toprak nemize yetmez!
Sen, istediğin kadar bize cenneti methet!
. . . . . .
Bu nemene iştir ki;
Yarap! Niçin bu dünyaya diri gelinir,
Acap niçin cennete diri girilmez!

Bir şairin, Allahla değil, köy imamile bile konuşurken kullanmaktan çekindiği bu saygısız dilin sebebi nedir?

Bunun arkasından artık:

Dönmez olsun döner kebabı!

gibi berceste mısralar veyahut, sanat bahislerine kasten sokulmak istenen (şiir ifraz) etmek gibi tâbirler pek tabii görünmeğe başlamıştır. Bu mecra açılınca, asıl hedefe doğru akmıya başlıyan bir cereyan zevkleri peşinden sürüyüp götürmüştür.. İşte size bir aşk şiiri, yeni bir idil örneği :

SEN NE YAPIYORSUN?

Akşam karanlığında
Kağnım gıcırdıyor.
Öküzlere «Ho!...» diyorum.
Sen aklıma geldikçe
Bağıra bağıra türkü söylüyor,
Gönlümü püfül püfül
Esen yellere açıp
İçimi serinletiyorum.
Arada sırada yıldızlara bakıyor,
Öküzlere «Ho!» diyorum,
Acap sen ne yapıyorsun?

Sefer ATİKEN

Bu şiirin, dikkate değer tek tarafı, Fuzuli'den Yahya Kemale kadar sanatkâr mizacında tasfiye edile edile insani duyguların en temizi haline gelen aşk duygusunu hayvanileştirmektir. Yine ayni şairin, bu yolda nasıl düşünerek, bilerek çalıştığını anlatmak için bir şiirini daha alıyorum :

ADAM OLDU

Ayrık kökü, ebegümeci
Yerdi çocukluğunda.
Şimdi bulgur çorbası
Mısır ekmeği bulabiliyor.
Dağda, bayırda, yaşta, kuruda
Yan gelip yatabiliyor.
Arpa, buğday satabiliyor.
Kızlara lâf atabiliyor.
Adam oldu Zeynelin oğlu.

Bu satırlarda bizi bir zevk düşkünlüğüne doğru çekip götürmek istiyen bir kasit yok mudur? İnsan, bu türlü yazıları müdafaa eden edebiyat münekkidine sormak istiyor. Şu :

Adam oldu Zeynelin oğlu.

mısraı da :

Yazık oldu Süleyman efendiye

gibi Türk edebiyatının en güzel mısralarından mıdır? Birbirlerine o kadar benziyorlar ki.... İşte size, şiir dilini fal bakan çingenelerin yayık, sırnaşık diline çeviren bir manzume daha :

TALİH

Gözün tok
Misafirperyersin ama
İkram edecek bir şeyin yok..
İki çuval ekinin olsa bile,
Taşıyacak eşeğin yok.
Çok çalışırsın biliriz, ama
Hiç kazanmazsın
Talihin yok.

Behçet ATABEK

Size bu yolda istediğiniz kadar misâl bulup gösterebilirim. Bu şiirler, İstanbulda çıkan mecmualarda neşrediliyordu. Eğer hepsi bir araya gelse koca bir kütüphaneyi doldurabilir. Biz bunlara karşı kayitsiz kaldık. Hattâ kayitsiz kaldık bile denemez. Çok satışlı, ciddi gazetelerimiz bunlardan bahsetmek için sütunlar ayırdılar. Bu tehlikeli cereyana karşı durmak istediğimiz zaman, bize sövülmesine varıncıya kadar müsaade ettiler. Bundan dolayı meslekdaşlarımdan şikâyet etmiyeceğim. Hiç olmazsa bundan sonrası için zararlı bir iş yaptığımızı anlıyalım kâfi. Bir cemiyette, zevk düşkünlüğü, bayağılığın yüksek, asil duyguların yerini tutması o cemiyetin mânevî inhilâli demektir. Belki de bu milletin yaşaması için teknikten, ilimden fazla ahlâk duygusuna, güzel sanatlara karşı sevgiye ve saygıya muhtacız.

O. S. O.

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

Seçme Sözler

★ Namuslu bir kadının kalbi, sofasında bir müddet beklenince içerisine girilmeyen bir salondur.
Commerson

◆ ◆

★ Eşsiz ve çocuksuz bir erkek bin sene tabiatte ve kitaplarda aile esrarını mütalâa etse yine bir lügatini bile öğrenemez.
Michelet

◆ ◆

★ İyi bir koca aramaktan daha güç şey iyi bir karı aramaktır.
J. J. Rousseau

◆ ◆

★ Dostlar birbirlerine sırlarını söylerler, sevgililer ağızlarından kaçırırlar.
La Bruyère

◆ ◆

★ Boşanma o kadar tabii bir şeydir ki bazı evlerde her gece karı ile kocanın arasında yatar.
Chamfort

◆ ◆

★ Mahcubiyetin verdiği allıktan başka kadınlara yakışan allık var mıdır?
Sapho

◆ ◆

★ Kadın, insanın birinci ikametgâhıdır?
Diderot

◆ ◆

★ Kadınlar çocuk ile insan arasında bir mahlûktur: Çocuk muamelesi yapan onları aldatmış, insan muamelesi yapan onlara aldanmış olur.
Beaumanoir

◆ ◆

★ Bizden kaçan kadınlar bizi daha iyi yenerler.
Montaigne

◆ ◆

★ Sevda muharebesinde zafer kaçmakla elde edilir.
Petrargue

◆ ◆

★ Yıldırım gibi inen aşktan pek güç kurtulunur.
La Bruyère

◆ ◆

★ Aşk derdinden ilk kurtulan en kati surette iyi olmuş demektir.
La Rochefoucauld

◆ ◆

★ Aşkı kalbe sokan alışkanlık ve oradan aran yine alışkanlıktır.
O. Nide

ESKİ BİR TÜRK MENKİBESİ

Gök Bayrak

Yazan : **Enver Behnan Şapolyo**

Tanrıdağının eteğinde bulunan iri bir kayanın üstüne yağız bir delikanlı oturmuş.. Karşısında ayakta duran Tunç yüzlü, çelik tolgalı yedi boy beyine dedi ki :

— Ey Alplar, Başbuğlar, yurdun her bucağı yakılmış, yıkılmış, bu ne haldir?. Bir zamanlar genç kızların, yavuz delikanlıların gülen, eğlenen şen kahkahalar attıkları bu yerlerde şimdi onların matem göz yaşları dökülüyor. Türkün o şanlı günlerine ne oldu?. Hun devleti yıkılmakla, Mete ölmekle bizim Cücen kavmine esir olmamız mı lâzımdır. Biz Türküz. Hür yaşamamız lâzım. Esaret zincirini kıralım.. Yeter Orta Asyanın yıllarca çektiği esaret.. Ya istiklâl, ya ölüm ahdile kurt başlı Gökbayrağı açalım.. İstiklâl yolunda savaşmak için ne düşünüyorsunuz?

Boy beylerinden birisi cevap verdi:

— Bumin çok iyi bilirsin ki, biz Türkler başsız bir iş yapamayız, muhakkak önümüze bir yiğit düşmelidir. Bu zaman bize dünyayı zaptetmek az gelir.

Hepsi birden bağırdılar:

— Dünyayı zaptetmek değil, gökteki yıldızlara bile at koşturur, cihana oklarımızın sesini duyururuz.

Bumin :

— O halde ben öne düşersem, benimle beraber olur musunuz?

Hep bağırdılar :

— Oluruz!..

Fakat bu esnada Boy beylerinin en yaşlılarından birisi, Bumine doğru ilerledi. Herkes bakıyordu. Yaşlı Başbuğ :

— Ey delikanlı istiklâl uğrunda bütün Türkler yüreklerimizi, yüreğine, başlarımızı başına, inanlarımızı, inanına bağlıyarak bir vücut gibi bir mefkûre etrafında toplanır, seninle oluruz. Fakat vatan kurtuluş dâvasına, aşk karışırsa, beklenilen gaye doğmaz..

Bu söz üzerine Bumin kıpkırmızı oldu. Herkes kaşlarını çattı. Bumin :

— Alplıar!.. Vatan aşkı, bütün ferdi aşkların üstündedir. Bunu mefkûre edinmişlerden biri de benim!..

Başbuğ :

— Öyleyse, sen niçin Cücen Hakanının sarayı etrafında sık, sık dolaşıyorsun?..

Bumin :

— Etrafında değil, hattâ sarayın içine bile giriyorum.

Bu söz üzerine Boy beyleri birbirlerine bakıştılar. Kimi asabileşti. Kimi hayrette kaldı. Acaba Bumin ferdî zevkleri için, memleketi yeni bir felâkete mi sürükliyecekti. Herkesin kalbine bir şüphe düştü. Başbuğ gırdı :

— O halde sen onlardansın. Aran işin ne!..

Bumin, gayet sakin bir tavırla :

— Ben Cücen Hakanı (Anakuhi) nin zı Asena'yı seviyorum da ondan.

Bir delikanlı :

— Bumin sen bir vatan hainisin!

— Ben hain değilim. Çünkü sev kız Asena, kutlu bir Türk neslinden bir nın kızıdır. Bana günlerdenberi vatan gisini aşılıyan bu kızdır.

Başbuğ :

— Asena bize yardım edecek mi?..

— Evet, yardım edecektir.

— Nasıl?..

— Onu, Cücen sarayının kale kap dayandığımız saat, öğreneceksiniz!

— İnanalım mı?..

— Bana inanınız, ben temiz bir T soyundan bir Türküm.. Atalarım savaşa, vaşa bu topraklara kanını döktüler. Ben onlar gibi yiğit yaşadım. Yiğit olarak öl ant içtim.. Haydi siz boylarınıza gidiniz, zırlanınız.. Türk illerini artık esaretten taralım.. Turan ülkesi Kızılalmaya kavu Şimdi burada ant içelim.. Yediler, kırklar sun.. Kırklar milyonlar...

Hepsi birden kılıçlarını çektiler. Üç fa öpüp başlarına koyduktan sonra, m kil ve yeni bir Türk devleti kurmağa ant tiler.. Bir ay sonra bütün kuvvetlerile to mak üzere ayrıldılar...

***

Feerin solgun ışıkları altında Tanr larının ak başları yavaş beliriyordu. Bu a bütün Türk Tanrılarının toplandığı bu ğın vâdisinden bir vatan türküsü söy Türk alayları ilerliyordu.

Güneş istiklâl türküsünü dinlemek dağlar arasından başını kaldırıyor. Altın larını bu vâdinin içine serpiyordu.

Yürüdüler, yürüdüler.. Yiğit bir korkmadan yürüdüler.. Nihayet ütüken manın içindeki Kızılkaya mevkiine ge Burada Bumini bir at üzerinde, kendi bekler buldular.. Bumin :

— Kahramanlar!. Hoş geldiniz!..

Hep bağırdılar :

— Sağ ol!.. Yolunda can vermeğe dik!..

Bumin başka bir şey söylemeden,

› geçti. Ve atını sürdü. Bu alay böyle ›etle tam iki gün yol aldı. Cücen Hakanı ıhin de, Türklerin milli kuvvetler yapa- istiklâl savaşına atıldıklarını haber almış, da ordularının başında, Türklerle çarpış- üzere yola çıkmıştı.

Bir öğle vakti iki ordu Havay Havang ‹ı kenarında birbirlerile karşılaştılar. ordusunun önünde kurt başlı Gökbay- dalgalanıyordu. Bumin bir demirci idi. önde onun yanında çarpışacakların hepsi Altay dağlarının maden ocaklarında çalı- işçilerdi. Hattâ Buminin, maden ocağı ›ile birlikte savaşa çıktığını duyan Cü- ı Hakanı :

— Bir milleti kurtarmak bir demirciye kalmış?.. O gitsin ocakta çalışsın! demişti. ›et karşı karşıya geldiler.

Irmak kenarında borular öttü, davullar dı. Her iki ordu oklarını çekerek birbir- ›e hücum ettiler. Her taraf toz dumana lı. Muharebe bütün şiddetile akşama ar sürdü. Nihayet Cücenlerin ordusu, ün okları ve kılıçları karşısında bir buz erildi. Kaçan kaçtı, kalanlar da esir düş- Gök Türkler, kaçan Cücenleri takibe ko- dular. Türk alayları, Buminin gösterdiği lardan ayrılmayıp, nihayet bir vâdide pu- ı yattılar.

Cücenler, hükûmet merkezleri olan şehir- in kalelerine girip müdafaaya geçtiler. sağlam olan bu kaleyi zaptetmek çok u. Çünkü son zafer bu kaleyi zaptetmek- elde edilecekti.

Bütün başbuğlar, Buminin yüzüne ba- rlardı, ihtiyar başbuğ :

— İşte kale kapılarına dayandığımız !..

Bumin :

— Beni bekleyiniz... Size neticeyi göste- ceğim!..

Dedi. Alayların yanından ayrıldı. Artık ›e olmuştu.. Bumin yerde sürüne, sürüne alenin duvarlarına yanaştı. Bumin sağa ve a baktıktan sonra, kalenin bir mazgalın- ı bir ışığın yanıp, söndüğünü gördü. Bu- ı o tarafa yaklaştı.

Bumin, Cücen Hakanının kızı Asena ile ›eşmişti. Türk askerleri kale kapılarına ınaştığı zaman bu kız, kalenin bir mazga- dan bir ateş yakıp, söndürecek, bu mazgal- ı bir torba içinde kalenin bütün anahtar- nı Bumine atacaktı.

Bumin sessizce bu yanan ışığın altına geldi. Beş dakika sonra kaleden bir torba aşağı atıldı. Bumin heyecan içinde bu torba- yı kaptı. Bağrına bastı. Heyecanından kalbi çarpıyordu. Fakat bu karartıya kalenin her tarafından bir ok yağmuru başladı. Bu ölüm yağmuru içinde Bumin, göğsünde torba sürü- ne sürüne karargâha doğru ilerliyordu. Bumi- ne kalbinin üstüne bastırdığı bu zafer torbası sevinç vereceğine, kendine boğacak gibi bir sıkıntı veriyordu. Biraz sonra ayağa kalktı, var süratile koşarak, alaya geldi. Herkes he- yecanla Bumini bekliyordu.

Bumini gören alay beyleri hayret içinde gözlerini açtılar. Ve Buminin halinden ürker bir vaziyet alarak geri, geri çekilmeğe başla- dılar. Bumin bu hareketi görünce:

— Benden hâlâ mı şüphe ediyorsunuz?. İşte bütün kalenin anahtarları bu torbanın içinde beklenilen saat geldi!.

Dedi. Fakat Buminin göğsünden kanlar akıyordu. Herkes Buminin ağır bir yara al- dığını zannetmişti. Bu anda, Bumin elini tor- baya soktu, fakat torbanın içinde kesik bir kız başı: Bumin kanlar içindeki bu başı dı- şarı çıkardı..

Herkes :

— Kesik bir baş!..

Diye bağırdı.

Bumin derhal bu kesik başı tanıdı, sev- gilisi Asenanın kesik başı idi. Kızın babası kızının bu hıyanetini anlamış, ona ve düş- manlara acı bir ders vermek için, kızının ba- şını kestirerek, anahtar yerine, o zavallı genç kızın başını koymuştu.. Delice bu kızı seven Bumin feryat etti :

— Asena! Asena! Beklediğimiz saat, se- nin kesik başını görmek miymiş!. Sana do- yamanuştım.. Bir devlet kurup, seni Hatun seçecektim.. Bahtı kara Asena! diyerek, ke- sik başın üstüne kapandı, ağlamağa başladı. Fakat arkadaşları :

— Haydi Bumin, ağlanacak saat değil, intikam alınacak dakika geldi.

Diyerek, Bumini kesik başın üstünden ayırdılar.. Bumin delice alaylara dönerek:

— İstiklâlimizi alan, Türk milletini esir edenlere hücum!.. Bir tek insan kalana kadar vuruşacağız!..

Diye bağırdı. Bu ateşli emir, ve bu kanlı sahne bütün askerleri candan galeyana ge- tirdi. Tekrar bir hücuma kalktılar. Tekrar kanlı bir muharebe başladı.

Tan yeri ağarırken, ilk önce kaleye çı- kan Bumin oldu. Kurtbaşlı Gökbayrağı ka- lenin üstüne dikti. Bütün kale kapıları açıl- mıştı. Türkler zafer türküleri söyliyerek, şehri zaptettiler. Yalnız kalenin arka kapısından Cücen Hakanın oğlu Anlusin bir miktar as- kerle Çine kaçabilmiş, Hakan Anakuhin de, sarayının bir odasında kendini asmıştı.

Bu zaferle, Orta Asya tekrar istiklâline kavuştu. Bumin Hakan seçildi. Bumin Ütü- ken şehrini merkez yaparak, (Göktürk) dev- leti adile bir hükûmet kurdu. Artık Gök- bayrak, mavi gökte, hür dalgalandı.

Enver Behnan ŞAPOLYO

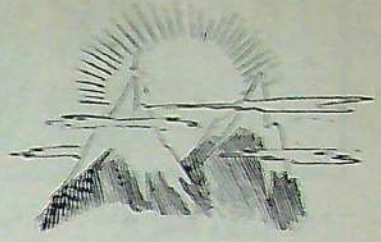

Hüzün

Sarı yaprakta ağlayan şebboy,
Gece, yıldız ve ben şu hicranlı
Ayni sessiz keder, fakat boy boy.
Yaşarım hüznü böyle ben, canlı.

Besledim göz yaşımla sinemde,
Boy boy öksüz emel şu âlemde.
Her biraz neşe umduğum demde,
Yaşarım hüznü böyle ben, canlı.

Sise benzer hayalimin güzeli.
O kadar solgun aşkımın emeli.
Bir hazan yurdudur gönül bereli.
Yaşarım hüznü böyle ben, canlı.

Sazı ruhun yanık yanık inler.
Onu yalnız bu inleyen dinler.
Umulan şevki vermez enginler.
Yaşarım hüznü böyle ben, canlı.

Acaba gam benim sürurum mu?
Böyle sanmak - gönül gururum mu?
Bu şuursuzluk öz şuurum mu?
Yaşarım hüznü böyle ben, canlı.

Fuat Hulûsi DEMİRELLİ

Yaylâmız

Dumanlı dağlarda pınar başında
Geçti mi sevdalı şöyle bir anın.
Sevip ağladın mı ve göz yaşında
Yıkandı mı gonca gülü yaylânın?

Çayırlar yemyeşil, çiçekler renk renk
Bulamadı gönül kendine bir denk.
Bulutlar dağlara olurken çelenk
Dağ başından aşar yolu yaylânın.

Sesler alevleşir köylü dilinde,
Sazlar dile gelir âşık elinde.
Kaval bir inleyiş gönül ilinde,
Her yanı sevdayla dolu yaylânın.

Bülbül muhabbetten güle ders verir,
«Yaslı» yım içime bir heves verir.
Çarpar dağdan dağa döner ses verir,
Bozbulanık akar seli yaylânın.

Hâzım Murad

5:73

Çocuk adam

Tefrika No. 3

Yazan : Orhan Seyfi ORH

BİR KAÇ SÖZ

Orhan Seyfi Orhon (Çocuk Adam) romanının ikinci tabını hazırlarken bazı yerlerini değiştirmiş ve üçüncü kısmı yeni baştan yazmıştır. Bu kısım, Umumî Harb başlangıcından Mütarekeye kadar olan devir içinde geçiyor, başlı başına dikkatle ve lezzetle okunacak bir kül teşkil eden bu kısmı iki hafta evvel tefrikaya başladık. (Çocuk Adam) ın bu son şekli bayan Ali Zeki Taneri tarafından emsalsiz bir muvaffakıyetle Fransızcaya çevrilmektedir.

ÇINARALTI

TEFRİKAYA DAİR

(Çocuk Adam) romanı küçük fasıllar şeklinde yazılmış olduğu için tefrikamızda mümkün olduğu kadar bu fasılları tam basmıya dikkat edeceğiz. Her fasıl ayrı başlıkları taşımaktadır. Bir fasıl bittikten sonra öbüründen bir kaç satır koymak okurlarımızın zevkini bozacaktır. Bunun için tefrikayı bazen daha az, bazen daha çok koymak icabediyor. Okurlarımıza her faslı tam okumak imkânını vermeğe çalışacağız.

Dünyaya hükmettiğim gün

Rahat bir uykudan sonra, sabahleyin gerine gerine pencereden bakınca ne göreyim? Kendimi bulutların üstünde buldum. Evet, tastamam bulutların üstünde! Kadıyan oteli göklerin tepesine çıkmış bir balonun sepeti gibi bulutlara yukarıdan bakıyordu. Hayır, ilk defa bir sayfiye otelinde kaldığım için tersim dönmemişti. Bu acaip manzara hâlâ gözlerimin önündedir: Üstümde masmavi bir gök, altımda ufuklara kadar uzanan bir bulut denizi. Hem de öyle dümdüz ki üzerinde yürünebilir hissini veriyor.

Bir sinema hilesini andıran bu manzaraya bakıyorum. Bu sırada sahte bir güneş penceremin önünden yavaş yavaş geçmeğe başlasa şaşmıyacağım. Her şey o kadar masal!

Bu mucizenin sebebi şuydu: Otelden yüz, yüz elli metre kadar aşağılarını göz alabildiğine koyu bir sis kaplamış. Serin bir ilkbahar havasında tam bir muvazene halinde dağılmadan duruyor.

Çarçabuk giyinip çıktım. Maslaktan Geyve boğazına doğru kıvrılan yolun üzerinde yürüyorum. Kenarları, adsız dağ çiçekleri, çeşit çeşit kokulu otlar, böğürtlenler ve katırtırnaklarile çevrili bu toprak yol, belki de dünyadaki yolların en güzelidir. Bugün de Yakacığı yalnız bu yol için severim. Çok tatlı bir hevesle yürüyenleri kendine çeker ve hiç bitmiyecek hissini verir. Bir ucu daima göklerin içindedir. Buradan nerelere gidilmez, ne ümitlere, ne hülyalara?

Mucizeli bir ilkbahar sabahında yirmi altı yaşında, tek başına böyle bir yolda yürümenin tehlikesini düşünün! Hassasiyetim son haddine varmıştı. Bütün hâtıralarım canlandı. Orada Nezahete tekrar âşık oldum. Bana bu yolun ucundan, bütün fenalıklarını soyunmuş, sevilmeğe, sayılmağa lâyık bir genç kız temizliğile geldi. Hayalile kolkola yürüdüm. Samimî itiraflarını dinledim ve onu candan affettim.

Zincirlerini koparmış bir adam gibi garip bir coşkunluk içinde taflanların üzerinden atlıyarak dağın yamacına tırmandım. Beceriksizliklerim, tereddütlerim, çocukluklarım, istıraplarım gerilerde, çok gerilerde kalmıştı. Biraz sonra kendimi o cıvardaki bir kayanın tepesinde buldum. Mesut, mağrur, iyilikle, sonsuz bir irade kuvvetile doluydum. Orada geçirdiğim bir saatlik zamanı unutamam :

Marmarayı kaplıyan koyu sis sım sıkı duruyordu. Dünyaya bulutların üzerinden bakıyordum. Bende mevcut olmıyan bir takım kuvvetlerin gizli dalgalar halinde her tarafa dağıldığını hissediyordum. Mukadderatın dizginlerini ellerime alıp milletleri oradan etmeğe başladım. Neler yaptığımı latamam! Hayatımın muvaffakıyet dolup taşan en şaşaalı devri Orada Türklere haklı bir zafer dırdım. Kaybolan millî topraklar geri aldım. Şimdi pek madde n hatırlıyamıyorum ama, benim sulh siplerim, sonradan Wilsonun ilân esaslardan çok daha güzeldi. Her de, insanları tekrar bir harbe sürü yecek haksızlıkları yoktu. Tecrübe ğimden ufak tefek yanlışlıklar da mış olabilirim. Fakat ben, bu bir içinde, dünyayı bugünkü devlet larından daha fena idare etmedim. kimbilir, böyle ne kadar güzel lar, meydana çıkamadığı için birer olup gitmiştir.

Bu kaya Yakacıkta hâlâ Arasıra gittiğim zaman uzaktan rüm. Dünyaya hükmettiğim günün linmiyen bir âbidesi gibi ona bakar gülümserim!

[Arkası var]

Seçme, Güzel Şiirler

Bekliyoruz!

Sesimiz ülkümüzdür, top sesleri türkümüz,
Nerde olsa yaşarız, imanımız kürkümüz.
Kar, bora, fırtınalar, işliyemez bizlere,
Sor bizi tarihlere, sor bizi denizlere!..

Öcümüz gücümüzle, bayraklaşan bütünüz
Her yönde yüceldik biz; her ulustan üstünüz
Gözümüzde tütüyor, öz ırkımızın ünü
Ülkelerden aşalım, bekliyoruz o günü!.

Savaş için eriştik, yetiştik küçük yaştan,
Medeniyet anıtı, yükselttik her bir taştan
İşaret şimşekleşir, kımıldıyan bir kaştan
Sakarya, İnönüler, yaratırız bir baştan...

Ey tarih; çök önümde, beni gör, öğ kendini
Ben olmazsam yıkamaz, aşamazsın bendini
Ülküsü bir, yolu bir, Tanrısı, her şeyi bir
Bu birlik varken bizde; dünya gelse irkilir..

Geçmişiz nice dağlar, nice iller aşmışız..
Sel gibi sürüyerek, köpürerek taşmışız..
Bu yurdu kuranlara, yalnız şunu diyoruz ;
Kudursun kuduracak, düşmanı bekliyoruz!..

Recep Hayri BİLEMEDİK

Zafer günü

Bir ordu ki, mefkûresi yekpâre zaferdir,
Bir ordu ki, her rütbesinin göğsü siperdir.

En eski soyundan beri kaydetmedi mâtem,
Zirâ bu kanın arması hep şanlı seferdir.

Mâzide alınmış diye hor görmedi neslim,
Yurdum, atamın ırkıma tâcettiği yerdir.

Şayet korumak düşse de çepçevre hududu,
Uğrunda kadınlar bile istekli neferdir.

Kem gözle bakanlar yanılırlarsa bugün de,
Her çağ gibi cengin sonu elbette zaferdir.

Hikmet Şinasi ÖNOL

Dökülür

İçi yosun tutmuş tahta kovadan
- Sallarım - bin renkli sular dökülür.
Olmazı olur yapar yaratan
Etrafa ışık, renk, bahar dökülür.

Ümit şaha kalkar gözlerde nohut
Tanesi gibi kavrulur sukut.
Kovadan - bir anda kaybolur buut -
Bin ülke ve bin bir diyar dökülür..

Erzurumlu Fezâî

Işin içyüzü

(5 inci sahifeden devam)

'ojilerin milletlerin hakikî hayatında ; bir kıymetleri yoktur.

Bir milleti dimdik ayakta tutan ler, onun mâneviyatıdır. Millî tarinden duyduğu gururdur, istikbale ançtır. Millî tarihinin gururunu duyan millet yaşıyamaz. Erir. Öteki milletlerin avı olur.

3 — Komünistlik, insaniyetcilik, zenginlik, refah, saadet, ebedî sulh gibi umuşatıcı ve eritici fikirleri, kendi memleketlerinden kovdukları halde, bunları öteki memleketlerde yaymağa çalışmak, o memleketleri **içerden yıkmak** içindir. Misal: Fransa!

Dünyada (ezelî sulh) daha görülmemiştir. Sefahat, zevku safa, içki, kumar, kadın, tembellik, ahlâksızlık, rüşvet iltimas, hırsızlık, bir memleketi yükseltmez. Batırır. Milletleri yükselten şeyler, temiz ahlâk, sert seciye, önüne geçilmez bir yurtseverlik, namus, cidiyet, bilgi ve tekniktir. Bunlar da, ancak, kendini sıkmak sayesinde, (ıstırap) sayesinde elde edilebilir.

Misal mi istersiniz ?

İşte Osmanlı İmparatorluğu! İşte Prusya! İşte şimdiki Japonya! İşte, şimdiki Almanya! Ve işte, yirmi beş yıldır, istikbalin büyük Rusyası için, en ağır bir istirap mektebine devam ettirilen şimdiki Rusya!.

Dr. Mustafa Hakkı Akansel